

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО»,
АНЬХОЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІНАНСІВ ТА ЕКОНОМІКИ
(ANHUI UNIVERSITY OF FINANCE AND ECONOMICS) (KHP);
КАЛІФОРНІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ В ЛОС-АНЖЕЛЕСІ
(UNIVERSITY OF CALIFORNIA, LOS ANGELES) (USA);
АРІЄЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ARIEL UNIVERSITY CENTER OF SAMARIA) (ISRAEL)**

**кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних
практик**

МАТЕРІАЛИ

**VIII Міжнародної наукової конференції
«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО
ПІЗНАННЯ»**

(Одеса, 21-22 травня 2026 року)

Одеса -2026

УДК: 1:403:316.6 (08)

DOI: <https://doi.org/10.24195/PhilosophicalKnowledge2026>

Методологія та технологія сучасного філософського пізнання. Матеріали VIII Міжнародної конференції студентів, молодих вчених та науковців (Одеса, 21-22 травня 2026 р.) 207 с.

Рецензенти:

Стовпець Олександр Васильович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін Одеського національного морського університету.

Каменська Тетяна Григорівна, доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри суспільних комунікацій та регіональних студій Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова.

Збірник матеріалів VIII Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Методологія та технологія сучасного філософського пізнання» вміщує матеріали, які досліджують методологію сучасного пізнання; Голодомор – геноцид - Холокост: проблема пізнання моральних складових розвитку XXI століття; трансформаційні процеси в сучасному суспільстві; сучасні підходи до вивчення цінностей та ціннісних орієнтацій; філософсько-освітні парадигми сучасного суспільства; філософію штучного інтелекту. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 15 від 25 червня 2026 р.)

10. Yershova-Babenco I. The problem of a new scientific picture of the world. world of "digits" and "digital subject"// Norwegian Journal of development of the International Science , 2020, № 44 (2), с. 53–60.

11. Yershova-Babenco I. V. THE PROBLEM TRANSDISCIPLINARITIES OF CONCEPTUALIZATION NONLINEAR RESEARCH. ASPECTS / INTERNATIONAL RESEARCH CONFERENCE “THE DAYS OF SCIENCE OF THE FACULTY OF PHILOSOPHY – 2026”. April 23-24, 2026. Kyiv. P. 1164-1170

DOI: <https://doi.org/10.24195/PhilosophicalKnowledge2026-1>

Добролюбська Юлія Андріївна, доктор філософських наук, професор, професор кафедри всесвітньої історії та методики її навчання ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна.

<https://orcid.org/0000-0002-3564-854X>

ФІЛОСОФІЯ АРХІВОЗНАВСТВА ПЕРЕД ВИКЛИКАМИ ПОСТМОДЕРНІЗМУ

Архівна область змінюється на очах та змушує переглядати існуючі теорії, рішення та методи. Може статися, що нові оцінки вплинуть на усталені основні поняття. Іншими словами, якісні зміни можуть торкнутися архівознавства як науки та радикально змінити її образ.

Метою цієї статті є діагностика ситуації, в якій наука про архіви виявилася на даний момент, а також виявлення факторів, що впливають на перетворення цієї галузі. Буде показано можливі шляхи розвитку науки про архіви і документи та запропоновано нове поняття як одне з можливих рішень, які мають на меті полегшити вирішення проблем, пов'язаних із цими неминучими змінами.

Головні причини цих змін зводяться до двох явищ, що відбулися в другій половині ХХ століття і мають масовий характер: по-перше, це технічна революція, цифровізація у канцелярській практиці, а по-друге, нові виклики, що стоять перед історичною наукою, головним реципієнтом інформації, що міститься в документах сучасної епохи [2, р. 84-85].

Що стосується техніки, то йдеться насамперед про наслідки появи електронного обліку та комп'ютерного пошуку інформації, виникнення цілої галузі електронної документації з необхідністю її архівування, зберігання та розповсюдження, а також можливості абсолютно нового інформаційного середовища, яким є Інтернет. Щодо цього традиційне методологічне обладнання архівіста і навіть архівознавця навряд чи буде дуже корисним. Постмодернізм поставив архіви та архівознавство перед новими викликами, що відображають кризу старої методології та практики архівного відбору.

Зв'язок архівознавства та історичної науки безумовний. Саме з цією обставиною багато в чому пов'язаний сучасний стан архівознавства. Допоміжної

ролі архівознавства стосовно історії не заперечують навіть найзатятіші прихильники самостійності архівознавства як галузі науки. Тому радикальні зміни у практиці історіописання що не можуть не вплинути на архівознавство. У новітній час методологія історії пройшла повне коло. Підкреслено науковий, тісно пов'язаний з вивченням джерел і підтверджений фактами підхід до історії, прийнятий так званою школою позитивізму і історичними матеріалістами, які безпосереднє мають до неї відношення, який подолав традицію історичних творів давнини, в наш час піддається перегляду і заміщається так званою постмодерністською реакцією, що спирається на найдавніші традиції написання історії. У тому самому ключі необхідно розглядати псевдо-хронікальні твори, і навіть суто літературні (белетристичні) суб'єктивні реконструкції минулого, які нерідко містять дотепні, емоційні пасажі, привнесені туди сучасними дослідниками. Не вдаючись у зайві з погляду історіографії оцінку цього явища, необхідно врахувати, що нові методологічні підходи мають очевидні наслідки для архівів та архівістів.

Методологія історії, збагачена постмодерністською реакцією, може бути зібранням всього найкращого, що накопичили усі історіографічні традиції. Йдеться про методи аналізу, опис, ретельне вивчення джерел, і навіть чітко певний погляд на історію і право на оцінку явищ у минулому, тобто те, що вважається неодмінною та неминучою частиною історичного дослідження. Це особливо важливо, бо у сучасному світі історичні інтерпретації є домінуючими та змушені постійно конкурувати з історичною пам'яттю і літературною вигадкою у формуванні соціально прийнятного образу минулого.

Історик спостерігає світ у межах досліджуваного ним періоду у вигляді історичних джерел, основну частину яких становлять архівні документи. Він розуміє ці джерела у межах своїх знань і сповідуваних цінностей, бо перебуває всередині культури, яка його сформувала. Саме через неї він сприймає джерела і за допомогою знарядь, якими вона його наділила, інтерпретує минуле. Свою інтерпретацію він передає носіям тієї самої культури. Тому малоімовірно, що методологічні зміни в історіографії не викличуть необхідності перегляду архівознавства, яке в методологічному сенсі залишається допоміжною наукою. Відсутність такої реакції свідчила б про порушення правила субсидіарності. Крім того, без культурної обумовленості архівознавства, без опори на антропологію культури та інші соціальні науки, такі необхідні переоцінки були б неможливими.

Таким чином, постмодернізм так чи інакше впливатиме на практику архівної роботи і, отже, на науку про архіви настільки, оскільки вона продовжуватиме служити історикам (це можна вважати особливістю архівів, що відрізняє їх від інших установ державної адміністрації). Для задоволення вимог істориків вони змушені зберігати архівні джерела, обробляти їх таким чином, щоб зробити найефективнішим їхній аналіз, пропонувати до використання у найбільш зручному для історика вигляді. А якщо історія жадає матеріали, насамперед зарезервовані для антропологів, етнографів, філософів, соціологів і взагалі представників наук про людину, то архіви також мають забезпечувати

цей попит. Звідси виникає необхідність антропологізації архівознавства, яке має гарантувати, що не буде втрачено як пам'ять про співтовариство в цілому, так і про окремих осіб, як відомих, так і про пересічних.

Але що треба зробити, щоб архівознавство як наука відповіла на виклики, пов'язані з цими змінами [1, р. 27-28]. Арсенал архівістики традиційно включає теорію, методику та архівознавство. Кожна з цих частин має чітко визначені рамки, і створюється уявлення, що зміни у цій сфері навряд чи виправдані. Проте, антропологізація архівознавства є неминучою, як і сама орієнтація архівів на культуру та людину. Один із визнаних авторитетів в архівознавстві Д. Магер у 2010 р. висловив пропозицію про створення нової архівознавчої дисципліни під назвою «архівософія» [4, s. 7-20]. Перед архівами стоїть нове важливе завдання, яке вперше сформулював Ерік Кетелаар: образ архіву як мосту між минулим та майбутнім. У цьому погляді на архів він зберігає не старі, забуті артефакти, а живі об'єкти, що стосуються сьогодення та майбутнього [3].

Метою архівософії має стати вираження архівної думки та ідеї через призму «довкілля» архівної системи (елементами цього середовища є люди, технологія, право і культура), яку, слідуючи за наукою про організацію та управління, можна визначити як «екологію архівної справи» та помістити її у ширший контекст [4, s. 17-19]. Змістом науки мають стати результати вивчення архівів, архівних матеріалів, їхньої історії, теорії та методологічних підходів з використанням особистого досвіду архівістів та користувачів мережі архівів [1, р. 34]. Такий підхід сприятиме систематизації архівістики та більш точному визначенню її місця у культурі та науці.

Для архівософії, як і для архівіста, існує не тільки минуле і сьогодення, а й майбутнє, що сприймаються цілісно. Такий підхід створює перспективу для архівософії ледве чи не есхатологічну [5].

Особливо серйозним завданням державних архівів у контексті постмодерного впливу є реформа системи архівного відбору (селекції), успадкованої від комуністичної епохи. Життя людей за радянських часів було організовано різного роду владними установами (адміністративними та партійними органами), але після 1991 р. ситуація змінилася, і тепер більшість організацій залишається поза архівним контролем, оскільки вони є не державними, а громадськими та приватними. Розширення сфери спостереження неможливо, оскільки архіви не витримали б подібного навантаження.

Необхідність антропологізації архівознавства під впливом постмодернізму очевидна: суспільство не безособове, воно складається з окремих людей, серед яких немає двох однакових [6]. У цьому контексті філософія архівознавства бачить роль архіваріуса, виходячи з того, що тип архіваріуса визначається типом культури; від того, який архіваріус залежить характер відбору документів; якість відбору визначає стан архівних фондів. А оскільки відбір документів не може бути об'єктивним, перед філософією архівознавства стоять серйозні виклики. Вона має стати гарантом збереження архівної дихотомії (історичний архів як установа та заклад науки і культури), порушення якої загрожує перетворенням

державних архівів на своєрідну реєстратуру для державних установ, які все більше і більше відриваються від повсякденного життя людей.

Список використаної літератури

1. Green M. A. The Power of Archives: Archivists' Values and Value in the Postmodern Age. *American Archivist*. 2009. Vol. 72. № 1. P. 17-41.
2. Hitchcock T. Digital Searching and the Re-formulation of historical knowledge. *The Virtual Representation of the Past*. 2008. P. 81-90.
3. Ketelaar E. The Archive as a Time Machine. *Proceedings of the DLM-Forum 2002: @ccess and Preservation of Electronic Information: Best Practices and Solutions*, Barcelona, 6-8 May 2002, INSAR European Archives News (Supplement VII). P. 576-581. URL: <http://cf.hum.uva.nl/bai/home/eketelaar/Timemachine.doc>
4. Magier D. Czas archiwozofii. *Toruńskie Konfrontacje Archiwalne. Tom II: Teoria archiwalna wczoraj – dziś – jutro*. Toruń, 2011. S. 7-20.
5. Magier D. O sens w archiwistyce. Lublin : ELPIL, Siedlce, 2022. 139 s.
6. Parr B. 5 Ways Social Media Will Change Recorded History. URL: <http://mashable.com/2008/11/18/consequences-of-social-media>.

DOI: <https://doi.org/10.24195/PhilosophicalKnowledge2026-2>

Стовпець Олександр Васильович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін Одеського національного морського університету.

<https://orcid.org/0000-0001-8001-4223>

КОНЦЕПЦІЯ «НОВЕ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ» ТА СУЧАСНА ГЕОПОЛІТИКА

Глобальна міжнародна система очевидно перебуває у стані ґрунтовної трансформації. Відносна стабільність, що базувалася на принципах Вестфальського миру (1648 р.) та домінуванні суверенних національних держав, дедалі сильніше руйнується. Замість очікуваного «кінця історії» та тріумфу глобальної ліберальної демократії, світ занурився в епоху стратегічної невизначеності, нестабільності, фрагментації та, подекуди, відвертого хаосу.

Для осмислення цих процесів у політичній філософії та геополітиці усе частіше використовують метафору «Нового Середньовіччя» («неомедієвізму»). Ця концепція, звісно, не означає буквального повернення до технологічного чи соціокультурного форматів минулого. Натомість вона описує формування нової структури світу, яка за своїми політичними, правовими та безпековими характеристиками дивовижно нагадує премодерну епоху Європи.

Термін «Нове Середньовіччя» – це метафора складності та фрагментації, яка має багату інтелектуальну історію. Микола Бердяєв (у 1920-х) розглядав це поняття у релігійно-філософському ключі, прогнозуючи крах раціоналізму

З М І С Т

	ПРОГРАМА КОНФЕРЕНЦІЇ	4
	Пленарне засідання	20
<i>Borinshtein Y., Schwartz D.</i>	THE IDEA OF LIBERAL ARTS IN THE AMERICAN EDUCATIONAL SPACE	20
<i>Єременко О.М.</i>	ФІЛОСОФСЬКА КОМБІНАТОРИКА ЯК МЕТОД ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ	23
<i>Daniel Hasidim Or Chalon</i>	THE ADVANTAGES OF KEYNESIANISM IN MODERN SOCIETY	27
<i>Іванова Н. В.</i>	ЯК ПОЗБУТИСЯ ІДЕНТИЧНОСТІ: ВІД ДОШКІЛЛЯ ДО ВЛАСНОГО Я (ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНІЙ АСПЕКТ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ)	30
<i>Висоцька О. Є.</i>	ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ОСОБИСТОСТІ У КОНТЕКСТІ ПЕДАГОГІКИ ЗМІН: МЕТОДОЛОГІЧНЕ ПІДРУНТЯ	33
<i>Єршова-Бабенко І.В.</i>	ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНІСТЬ І КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ НЕЛІНІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ – МЕТОДОЛОГІЯ СУЧАСНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ	36
<i>Добролюбська Ю. А.</i>	ФІЛОСОФІЯ АРХІВОЗНАВСТВА ПЕРЕД ВИКЛИКАМИ ПОСТМОДЕРНІЗМУ	39
<i>Стовпець О.В.</i>	КОНЦЕПЦІЯ «НОВЕ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ» ТА СУЧАСНА ГЕОПОЛІТИКА	42
<i>Возний І. П.</i>	СУЧАСНІ ВИКЛИКИ СОЦІАЛЬНО- ГУМАНІТАРНОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ	45
<i>Лісеєнко О. В.</i>	МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЦІННІСНОЇ СИСТЕМИ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	50

VIII Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та науковців

“МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ”

(Одеса, 21-22 травня 2026 року)

Адреса редакції:

Україна, 65020, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26, каб. 73 Тел.: (0482) 732-09-52